

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 211

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, petek 15. septembra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Pred odločitvijo usode Poljske

Nemško prodiranje na jugu in na severu ograža nadaljnji odpor na osrednji obrambni črti — Na zahodnem bojišču se bijejo dalje srditi boji v Posaarju — Mussolinijeva mirovna akcija in obojestranski pogoji — Pomen sklicanja ameriškega kongresa — Ustanovitev slovenske banovine

BUKAREŠTA, 15. septembra. Po poročilih, ki prihajajo sem s poljskih bojišč, se zdi že gotovo, da se Poljakom ne bo posrečilo zaustaviti nadaljnje prodiranja nemške vojske na osrednji obrambni črti, ker so nemške motorizirane kolone na severu in na jugu že predalec napredovale in grozi nevarnost, da bodo tudi one

poljske čete, ki branijo z uspehom Varšavo in osrednji del fronte, popolnoma obkoljene. Usoda osrednje obrambne črte bo odločena že v najkrajšem času. Obdržala se bo lahko samo v primeru, če se Poljakom posreči zaustaviti nadaljnje prodiranje Nemcev pri Lvovu na jugu in pri Brestu Litovskem na severu.

Nemški uspehi na obeh krilih

BERLIN, 15. septembra. Poljska vojska, ki je branila pristaniško mesto Gdynia, se je včeraj po 14-dnevem odporu vdala in izročila mesto nemškim četam. Boji severnozahodno od mesta se še nadaljujejo. Gdynia je le malo poškodovana. Na južnem poljskem bojišču so naše čete dosegle včeraj cesto, ki vodi iz Lublina v L'vov ter predirle do samega L'vova in Rave Ruske. Na osrednjem bojišču smo prekorčili pri Sandomerzu na vzhodu. Od Modlina napredujemo proti mestih Vislo in nadaljevali prodiranje čete se tudi od severa bližajo za hrbet Varšavi, tako da se obroč okoli nje podaljšuje. Na severnem bojišču napredujejo naše čete v smeri Bresta Litovskega, kateremu so se že približale. Obroč okoli pri Kutnem zajetih poljskih čet se zožuje. Pri Radomu smo ujeli 60.000 Poljakov in zaplenili velike količine orožja ter drugega vojnega materiala.

BERLIN, 15. septembra. Nemški poročevalski urad zaničuje včerajšnje londonske vesti, da so Poljaki vnovič zavzeli Lodž in ugotavlja dejstvo, da je fihrer prav v onem trenutku prispel v Lodž, ko je bila poslana v svet tista angleška vest.

BERLIN, 15. septembra. (DNB.) Fihrerjev glavni štab sporoča: Maršal Gö-

ring je danes vnovič obiskal fihrerja v njegovem glavnem stanu in mu poročal o svojem potovanju po fronti. Nato je maršal Göring obiskal letalske bojne enote in velike tovarne v industrijskem področju Gornje Šlezije, da se prepriča o preureditvi teh industrij v vojno industrijo. Göring se je dolgo zadržal v tovarni municije, kjer se izdelujejo bombe za letala, in ko je delavce pohvalil za njihovo marljivo delo, so ga ti navdušeno pozdravili. Göring je nepričakovano obiskal Gleiwitz. Vest o njegovem prihodu se je hitro razširila, tako da je bil trg pred kolodvorom poln občinstva. Policija je imela dosti truda zadrževati navdušene ljudi, ki so klicali maršalu. Ko je Göring vstopal v avto, je množica predrla kordon in obkolila avto z navdušenimi vzkliki.

POLJSKA PETROLEJSKA POLJA V NEMŠKIH ROKAH

BERLIN, 15. septembra. Zaradi naglega napredovanja nemških čet v Galiciji so prešla v nemške roke petrolejska polja v okrožju Jaslo, Drohobies in Barislaw. Izguba teh petrolejskih vrelcev pomeni za poljske motorizirane oddelke in letala hud udarec, nasprotno pa zelo pomembno pridobitev za Nemčijo. Poljska je doslej dobavljala 6% vse produkcije petroleja na svetu.

Poljski napor za obrambo

Pariz, 15. septembra. Na vzhodni fronti se opaža po poročilih, ki so prišla v Pariz, da se položaj poljske osrednje fronte zboljšuje. Poljske sile na Pomorjanskem in na Poznanjskem, o katerih so bili Nemci že prepričani, da so oddvojene druga od druge ter so obenem že javili, da so obkoljene, ne samo da so se spopadle, ampak so začele z ofenzivo ter vzpostavile stik z glavno poljsko vojsko, ki vedno krepko drži črto med Bugom in Vislo. Menjajoče fronto, je ta poljska vojska, ki se je prebijala iz zahoda proti vzhodu vzdolž železniške proge Poznanj—Kutno—Sochaczew—Varšava južno od Visle začela uspešno napadati čok nemških čet, katerih čelo je ogražalo Varšavo. Energična reakcija poljskega vojaškega prebivalstva. Manj ugodna je situacija dveh kril na zahodni fronti. Na severu od Buga pomnožene nemške čete nadaljujejo z obkoljevanjem, ki se proti smeri Brest Litovsk, medtem ko je druga smeri Brest Litovsk, medtem ko je začela z naglico pomikati proti Lvovu, ki je tretje največje mesto v Poljski. Nem-

ški oddelki, ki so hoteli obkoliti mesto, so bili odbiti.

VARŠAVA, 15. septembra. Naše pozicije pri Varšavi so trdne. Na jugu se je našim četam posrečilo zaustaviti vsako nemško napredovanje proti Lvovu. Na severovzhodu so v teku srditi boji, o katerih še ni znano, kako se bodo odločili.

London, 15. septembra. Reuter. — Radiooddajna postaja iz Wilna je javila, da je nemški napad na L'vov odbit. Enako je poljsko težko topništvo odbilo napad nemških motoriziranih oddelkov. Poljaki so zajeli deset tankov, 11 motornih koles in oklopni avtomobil. 20 nemških letal je sprejel ogenj iz topov in streljnic. Nekoliko nemških letal je bilo sestreljenih.

LONDON, 15. septembra. Reuter. Nemške in poljske vesti pravijo, da Nemci polagoma napredujejo proti Varšavi. Tudi z jugovzhoda prodirajo nemške čete, ki so dosegle Lublin, kar priznavajo tudi Poljaki. Napad na L'vov je bil odbit. Poljaki so objavili listo mest, ki so bila napadena iz zraka. Med njimi je tudi Dubno, ki leži komaj 45 kilometrov od ruske meje.

Borza. Curih, 15. septembra. Devize: Pariz 9.75, London 17, Newyork 444, Bruselj 75.87, Amsterdam 235.25.

Poljska vlada na romunski meji

BUKAREŠTA, 15. septembra. (DNB.) Poljska vlada, ki se je pred nekaj dnevi preselila v Kremenec, je zdaj prenesla svoj sedež na južno mejo. Včeraj v zgodnjem popoldnevu so prispeli vsi člani vlade, in baje tudi člani veleposlaništev in poslaništev, v Zaleszike, malo mesto na romunski meji. Podoba je torej, da na-

merava poljska vlada preiti čez romunsko mejo v primeru, ako bi nemško prodiranje postalo še bolj nevarno. Sklep, da se Kremenec zapusti, je bil storjen po novem nemškem napadu iz zraka in v zvezi z vestjo o naglem napredovanju nemških čet.

Boji v Posaarju se nadaljujejo

PARIZ, 15. septembra. Francoski uradni komunikacijski urad pravi, da so francoske čete lokalno napredovale in ujele več nemških vojakov.

PARIZ, 15. septembra. Havas. Vključ slabemu vremenu ter delovanju nemškega topništva francoske čete napredujejo počasno in z gotovostjo. Včerajšnje poročilo pravi vključ običajni rezerviranosti, da

blizu in da so bile operacije na teh bojiščih tako nagle, da je lahko bilo zajeto večje število nemškega vojaštva.

BRUSELJ, 15. septembra. Reuter. Francoske čete so začele včeraj popoldne z ofenzivo blizu Perla ob Moselli, to je na najzapadnejšem delu francoske fronte.

BRUSELJ, 15. septembra. Reuter. Opažovalci na luksemburški meji so videli, kako so nastopili po streljanju težkega topništva francoski tanki. Videlo se je, kako se je 8 tankov približevalo prvim nemškim linijam. Grmenje topov je bilo tako strahovito, da so oblasti v Luksembourgu sklenile evakuirati prebivalstvo.

BRUSELJ, 15. septembra. Neki Belgijec popisuje v listih napad francoskih tankov, ki je pri Luksemburgu popolnoma presenetil nemške čete. Pri Saarbrückenu je nemška artilerija 36 ur vzdrževala zaporni ogenj. Tudi letalstvo je stopilo v akcijo. Francozi imajo sedaj v oblasti okoli 1500 km nemškega ozemlja v dolžini med Renom in Mozelo.

RIM, 15. septembra. Reuter. Posebni poročevalec »Lavoro fascista« z zahodne fronte je poslal svojemu listu poročilo, v katerem z velikim navdušenjem popisuje kvaliteto francoske in angleške vojske.

CHAMPETIER DE RIBES,
državni podtajnik v francoskem zunanjem ministrstvu

so francoske čete zajele sovražno vojaštvo. Gotovo je bilo ujetih več nemških vojakov ob priliki nemških protinapadov, sedaj pa vse kaže, da je stik med francoskimi in nemškimi četami tako

Nemško stališče do nevtralcov

BERLIN, 15. sept. (DNB.) Nemška diplomatska korespondenca piše: V kolikor je započela vojna na diplomatskem polju, se nanaša poglavito na vprašanje nevtralnosti. Nemčija smatra za pravico drugih držav ne samo, da se držijo v stran od vojne, ampak tudi, da se obvarujejo škodljivih posledic vojne. Znano je, da je Velika Britanija nasprotnega stališča in da drugim narodom ne želi omogočiti izkoriščanja položaja, da so izven vojnega spopada, in znano je, da ona to metodo prakticira tako v miru kakor v vojni. Očividno je, da Velika Britanija zdaj stremi za tem, da prisili nevtralne države, da bi sodelovale v trgovinski vojni proti Nemčiji. Boj za nevtralnost je zdaj na vrhuncu. Kar zadeva politično stran, se države, ki želijo zagotoviti svoj obstanek, še nadalje upirajo. Na jugu Evrope, kjer Anglija misli, da si je že pred to vojno pridobila pozicije, se vidi, da se tudi tamkajšnje države ne marajo zaplesti v vojno. Jugovzhod se ne smatra, da bi bil kaj bolj ogrožen, pa se posveča svoji obnovi, držeč se izven nastalih zapletov. Nemčija je mnenja, da je nepotrebno vse te države, ki niso zašle v zaplet, vznemirjati v njihovih notranjih po-

stih in njihovem napredku. Nemčija, trudeč se, da na svojih vzhodnih mejah zagotovi mir, ima edino ta cilj, da ne omenjenih držav, ki nimajo nobene zveze s sedanjim spopadom, ne privlači k sebi, da morejo tako ostati svobodne in zavzemati svobodno stališče nasproti Nemčiji, ker nimajo nobenega razloga, da bi bile v opoziciji proti njej.

ZASLUGE ITALIJE ZA OMEJITEV VOJNE

BUKAREŠTA, 15. septembra. List »Semandul« piše, da sedanje zadržanje Italije ustreza miroljubnosti italijanskega naroda, a tudi političnim interesom Nemčije. Z vmešavanjem Italije bi nastala svetovna vojna, ki pa je Hitler ni želel. Spricho nevtralnosti Italije se je tudi več drugih držav izjavilo za nevtralne, s čimer je za Nemčijo vsekakor nastal ugodnejši položaj. Zadržanje Italije in Nemčije je torej v mnogih pogledih pripomoglo k izolaciji evropskega konflikta.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo oblačno vreme z dežjem v presledkih. Včeraj je bila najvišja toplota 17.6, danes najnižja 9.3, opoldne 14. Danes je do poldneva padlo dežja 19.1 mm.

Pred ureditvijo banovine Slovenije

Slovenska banovina bo po vsej verjetnosti dobila iste kompetence kakor banovina Hrvatska
Vprašanje ene ali dveh srbskih banovin še ni rešeno

BEOGRAD, 15. septembra. PREDSEDNIK MINISTRskega SVETA DRAGIŠA CVETKOVIĆ JE DOLOČIL POSEBNO KOMISIJO, KATERE DOLŽNOST IN NAMEN JE V TEM, DA BO PRIPRAVILA POTREBNE ZAKONSKE PRILOGE ZA PRENOS KOMPETENC V SMISLU DOLOČIL UREDBE O RAZŠIRITVI PREDPISOV ZA BANOVINO HRVATSKO TUDI NA OSTALE BANOVINE, V TEM PRIMERU NA SLOVENSKO BANOVINO. V TEJ KOMISIJI SO MINISTER BREZ LISTNICE UNIVERZITETNI PROFESOR DR. MIHAJLO

KONSTANTINOVIĆ, GRADBENI MINISTER DR. KREK IN POMOČNIK BANA DRAVSKE BANOVINE DR. STANKO MAJCEN.

BEOGRAD, 15. septembra. Po pisanju nekaterih listov se zdi, da se bo uredila banovina Slovenija na isti podlagi, kakor banovina Hrvatska, zato reševanje tega vprašanja ne bo predstavljalo posebnih težav in tudi ne bodo potrebna kaka dolgotrajna pogajanja. Istočasno je pa dozorelo tudi vprašanje ureditve bodočega položaja srbskih ozemelj. Vendar ni še gotovo, ali se bo po zgledu hrvatske

in slovenske ustanovila ena sama skupna srbska banovina, ali pa se bosta ustanovili dve. Mnenja pri Srbih so namreč v tem oziru še deljena, obstajajo zagovorniki tako prvega kakor drugega načrta. NAMESTNIŠTVO NARODNE SKUPŠČINE

BEOGRAD, 15. septembra. Ministrski svet pripravlja uredbo, ki bo v smislu določil paragrafa 116 ustave določila začasno namestništvo narodne skupščine in senata. To namestništvo bo izdajalo zakone in uredbe, katere bo kasneje odobrila narodna skupščina, ko bo izvoljena.

Obojestranski pogoji za mirovna pogajanja

Mussolinijevo posredovanje med Nemčijo in Francijo ter Anglijo — Kaj zahtevajo Nemci in Italijani in pod kakšnimi pogoji bi bili v Londonu in Parizu pripravljeni na pogajanja — Bonnet odstavljen kot pristaš sporazuma

RIM, 15. septembra. Tukajšnjim diplomatskim krogom se je posrečilo izvedeti, da se v resnici pripravlja velika diplomatska akcija, v katere središču je Mussolini in katere namen je, doseči s pomočjo posredovanja sporazum med Nemčijo na eni ter Francijo in Anglijo na drugi strani ter nato premirje in sklenitev miru. Inicijativo za to akcijo je dal Mussolini, toda s pristankom Hitlerja. Italijanski veleposlanik v Berlinu, Attolico, ki je prišel v Rim, je prinesel s seboj podoben Hitlerjev pristavek na Mussolinijeva prizadevanja. V tem pristanku so vsebovani tudi nemški pogoji za sklenitev takega sporazuma.

Uradno se o nemškem pristanku in o nemških pogojih ni dalo nič izvedeti, vendar krožijo tu vesti, da bi bila Nemčija pripravljena na sklenitev premirja in miru pod pogojem, da se ji prizna priključitev vsega tistega poljskega ozemlja, ki je do leta 1918. pripadalo Nemčiji ter ozemlja Tješinskega, ki ga je Poljska vzela bivši CSR. Razen tega bi dobili tudi Slovaki del ozemlja v Karpatih. Na Poljskem bi se morala ustanoviti nova vlada, ki bi zamenjala sedanjo in bi vodila nato popolnoma novo, Nemčiji prijazno politiko. Od Anglije in Francije Nemčija za enkrat ne bi zahtevala nobenih teritorialnih koncesij. Ni znano, ali so v tem predlogu vsebovane tudi kolonije ali ne. Italija je

te nemške zahteve že osvojila, bo pa stavila Angliji in Franciji tudi s svoje strani zahtevo po ureditvi nekaterih spornih vprašanj, ki obstajajo zlasti med Italijo in Francijo in so več ali manj javnosti že znane. Ako bi Anglija in Francija na ta predlog pristali, bi se pogajanja lahko takoj pričela in verjetno bi se sklenilo tudi premirje, kateremu bi nato v doglednem času sledil mir. Tej akciji Mussolinija posvečajo vsi tukajšnji diplomatski krogi veliko pozornost, vendar se zdi, da so izglede na uspeh več ko minimalni. Skoraj soglasna je sodba, da bo sta Anglija in Francija predloge odklonili, ker če bi bili pripravljeni na take kompromise, bi jih bili lahko sklenili prej, preden sta se odločili za vojno. Ni pa še znano, kakšno stališče bi zavzela Italija v primeru, ako bi bila Mussolinijeva iniciativa odklonjena, ker so v njej vsebovane tudi italijanske zahteve. Ni izključeno, da bi potem prišla v poštev določila italijansko-nemškega pakta.

Vesti, ki jih imajo tu iz Pariza in Londona, pravijo, da Anglija in Francija nista nenaklonjeni eventualnim pogajanjem, toda brez prekinitve operacij na bojiščih. Ta pogajanja pa bi bila mogoča samo v primeru, da bi se v imenu Nemčije pogajal kak drug, ne sedanji režim, proti kateremu je dejansko naperjena vsa vojaška akcija obeh zahodnih demokracij. Mi-

mo tega po zatrjevanju v Parizu in Londonu ne more biti govora o kakšni okrnitvi Poljske. Dalje se zdi, da sta Anglija in Francija dali tudi dr. Benešu že neka zagotovila, ki bi se pri eventualnih pogajanjih in sklenitvi premirja ter miru morala upoštevati. Vse to ustvarja skeptično razpoloženje.

BERLIN, 15. septembra. Tu se potrjuje, da je italijanski veleposlanik Attolico zares odpotoval v Rim s posebnim poročilom nemške vlade. Zdi se, da je diplomatska aktivnost med Rimom in Parizom dosegla sedaj vrhunec. Tu pričakujejo tudi vsak trenutek prihod nemškega veleposlanika v Rimu Mackensena. Ni pa res, da namerava priti v Berlin tudi maršal Balbo, kakor se je te dni ponekod trdilo.

AMSTERDAM, 15. sept. »Nieuwe Rotterdamsche Courant« piše o nenadnem potu italijanskega veleposlanika Attolice iz Berlina. Tam se misli, da je odpotoval v Rim, kjer naj bi prejel od Mussolinija mirovne pogoje in jih sporočil Berlinu. V berlinskih krogih se še vedno smatra, da bo Mussolini posredoval za mir pri Francozih. V Nemčiji pa so si že na jasnem, da separatnega miru s Poljsko ne bo. To dokazuje tudi izprememba francoske vlade, pri kateri je Daladier sam prevzel zunanje ministrstvo ter odstavljal Bonneta, za katerega se je govorilo, da je bil naklonjen italijanskim mirovnim načrtom.

Pomen izrednega zasedanja ameriškega kongresa

WASHINGTON, 15. septembra. Besedilo proklamacije za sklicanje ameriškega kongresa, ki jo je podpisal včeraj Roosevelt, se glasi: »Potrebe države terjajo, da se kongres skliče za 21. t. m. opoldne, da prejme obvestila upravnega oblastva. Zaradi tega jaz, Franklin Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike, razglasim in s tem dokumentom izjavljam, da so terjale izredne okoliščine izredno sklicanje kongresa v Kapitolu dne 21. septembra. Vsi, ki so kvalificirani za delo v kongresu, se prošijo, da vzamejo ta razglas na znanje.« Istočasno s podpisom proklamacije za izredni sestanek kongresa, je Roosevelt brzojavno poklical voditelje republikancev in demokratov za 20. september popoldne v Belo hišo na razgovor z njim. Povabilo je poslal zlasti obema podpredsednikoma Garnerju in Barkleyu, dalje Pittmanu, predsedniku senatnega odbora za zunanjo politiko Borahu ter republikanskemu prvaku Nartinu. Rooseveltova želja je, da se debata o spremembi zakona o nevtralnosti čimbolj skrajša in čimprej konča. Izolacionisti pa žele nasprotno, da bi se debata čimbolj zavlekla. Za sklicanje kongresa se je odločil Roosevelt šele po konferiranju z voditelji obeh parlamentarnih strank, Rooseveltova volja, da se nevtralitetni zakon tako spremeni, da bodo mogle USA zalagati demokratske države z orožjem in drugimi vojnimi potrebščinami, je trdna in se v tem ne namerava vdati. Boj v senatu bo gotovo najboljster, zlasti proti repu-

blikanskim senatorjem Borahu, Vandenbergu in Neyu.

WASHINGTON, 15. septembra. Izredno zasedanje kongresa, ki se bo pričelo 21. t. m., bo imelo po tukajšnjem mnenju enake posledice, kakor zasedanje pred 20. leti, ki je preprečilo, da USA niso stopile v Zvezo narodov. Edino vprašanje bo vprašanje revizije zakona o nevtralnosti, zlasti klavzule o prepovedi dobavljanja orožja vojskujočim se državam. Prav okoli te klavzule se bo vodil ves boj. S tem bo dana tudi splošna orientacija USA v mednarodni politiki za sedaj in za bodočnost. Gre za to, ali naj ostanejo USA pri svoji tradicionalni politiki, ki so jo vodile od leta 1919. dalje, ali pa naj stopijo aktivno v svetovno politiko, kakor se trudi Roosevelt. Pod tem zreljščem se gleda na vprašanje ohranitve ali ukinitve embarga, ob katerem stavi Roosevelt na kocko svoj prestiž, ameriški narod pa svojo bodočnost. Vsi komentariji zato pravijo, da bo imelo to zasedanje kongresa velik vpliv na nadaljnji razvoj dogodkov v Evropi. Vsi, ki menijo, da je to le notranja ameriška zadeva, ne smejo pozabiti, da bo glasovanje v kongresu psihološko zelo vplivalo tudi direktno na potek same vojne. Presenečenje je nastalo le zaradi tega, da je Roosevelt sklical kongres mnogo prej, kakor je prvotno nameraval. Storil je to baje iz sledečih razlogov: Ker je uspešno zaključil pogajanja s strankarskimi voditelji in je zato prepričan, da bo dobil v kongresu potrebno večino. Ker Roose-

velt ne mara dati izolacionistom na razpolago še več časa za njihovo propagando. Torpediranje »Athenie« in drugi incidenti na morju, pri katerih je bila prizadeta tudi nevtralnost USA, dajejo povod za nujno protiakcijo. Roosevelt si sicer ne dela nobenih iluzij in se zaveda, da bo boj v kongresu težak, vendar je o svoji zmagi popolnoma prepričan.

GOSPODARSKI SPORAZUM MED ROMUNIJO IN MADŽARSKO

BUDIMPEŠTA, 15. septembra. Danes je bila podpisana tu madžarsko-romunska konvencija, s katero se do 31. julija 1940 ureja plačilni in trgovinski promet med obema državama.

Ekspoze grofa Csakyja

EKSPOZE GROFA CSAKYJA

BUDIMPEŠTA, 15. septembra. Zunanji minister grof Csaky je pred zunanjepolitičnim odborom parlamenta podal ekspozice o sedanjem položaju in je izjavil, da more madžarska vlada z ozirom na spopad, ki je nastal na njeni meji, storiti samo to, da ostane dosledna v svoji dosedanjih politiki in zvesta svojim tradicionalnim prijateljem, imajoč v vidu, da čast države stoji na prvem mestu. Izza tako postavljenega moralnega branika je madžarska vojska pripravljena braniti svoj narod, zvesta politiki varovanja etničnih pogojev. Glede na madžarsko-romunske

Nove nemške podmornice na Atlantiku

LONDON, 15. septembra. Havas. »Daily Express« poroča, da je odplula nova skupina nemških podmornic na Atlantski ocean, ki naj priskoči na pomoč onim nemškim podmornicam, ki so že več časa tam in so doslej same vodile akcije proti angleškim trgovskim ladjam. Te prve podmornice so poslali Nemci na Atlantski ocean že pred pričetkom bojev. Poljaki, kar je zelo zanimivo in dokazuje, da so delali po točno določenem načrtu.

TRIJE ANGLEŠKI PARNIKI POTOP-LJENI

LONDON, 15. sept. Reuter. Nemške podmornice so potopile zopet tri angleške parnike. »Vancouver City« je bil potopljen ob irski obali. Brodolomci so 13 ur čakali v čolnu na rešitev, trije so utonili.

NERESNIČNA VEST O SLOVAKH

BERLIN, 15. septembra. Iz Londona so razširili po radiu in listih sledečo vest: »Neki slovaški bataljon se je uprl, da bi šel na Poljsko. Nemški vojaki so bataljon razorožili in poslali v koncentracijska taborišča. Slovaškim pilotom je prepovedano leteti. Uradna obvestila pravijo, da nemški protiletalski topničarji ne poznajo slovaških letal ter bi zato lahko prišlo do težkih napak. Druga verzija pa pravi, da je ta ukrep storjen zaradi tega, ker je veliko slovaških letalcev dezertiralo na Poljsko.« — Ta vest je od začetka do konca izmišljena.

PRIPOVEDOVANJE PILOTOV

LONDON, 15. sept. Dva pilota, ki sta se udeležila poleta angleških letal nad Wilhelmshaven, sta sporočila svoje vtise novinarjem. Pri napadu na nemške krizarke, ki so bile tam zasidrane, je opazovalec bombnega letala videl, kako sta dve bombi padli na zadnji del velike krizarke. Eno angleško letalo je bilo obstreljevano tudi s strojnimi, ki so mu prebile bencinski tank na dveh mestih. Na vzlic temu se je angleško letalo še lahko vrnilo v Anglijo.

POVELJNIK GDANSKA IN GDYNJE

GDANSK, 15. septembra. Vrhovni poveljnik nemške vojske je imenoval za vojnega poveljnika Gdanska in Gdynje generala Heitza.

VRAČANJE JAPONSKIH MISIJ

LONDON, 15. septembra. Tri japonske misije se vračajo iz Italije preko Londona domov. Ekonomska misija bo ostala v Londonu ter bo pričela verjetno trgovinska pogajanja.

NOVI ZELAND ZA ANGLIJO

LONDON, 15. sept. Novozelandski finančni minister Nash je sporočil vladni Velike Britanije, da so vsa finančna sredstva Novega Zelanda na razpolago Veliki Britaniji.

PRODAJA ROMUNSKEGA ŽITA

BUKAREŠTA, 15. septembra. Cena romunskemu žitu je že poskočila za 30%. V Bukarešti je več komisij iz demokratskih držav, ki nakupujejo romunsko žito. V nekaj dneh bo prispela tudi nemška komisija.

ARGENTINA ZA KONFERENCO

BUENOS AIRES, 15. sept. (Havas.) Predsedništvo vlade je obvestilo vlado v Washingtonu, da se strinja s programom konference v Panami.

odnošaje je dejal Csaky, da je za ureditev spornih vprašanj potrebno ustvariti ugodnejše ozračje, in to s hitrejšim tempom kot je bil dosedanj. Madžarska ni ničesar opustila, kar bi moglo zboljšati medsebojne odnose. V pogledu Jugoslavije so vsa sporna vprašanja rešila z blagomnogenostjo, ki že obstaja med Madžarsko in Jugoslavijo. Csaky je poudaril tudi tople besede, ki jih je glede na odnose med Madžarsko in Bolgarijo izrekel kralj Boris, in ki so našle v Madžarski ugoden odmev.

Novice

Murska Sobota potrebuje novo postajno poslopje

Sobota je danes nedvomno najvažnejše gospodarsko, upravno in prosvetno središče Prekmurja in Murskega polja ter dela Slovenskih goric. Z rastočim pomenom Sobote se je dvigal tudi promet, ki se je po zgraditvi zveze med bivšo ogrsko železniško zvezo Sobota—Hodoš in Ormožem usmeril po njej popolnoma na jug ter je danes glavna prometna žila, po kateri se pretaka prekmursko gospodarsko življenje v istem utripu z onim na drugi strani Mure. V primeri s prometom, ki se je vršil preko soboške postaje za časa bivše Ogrske, je po dvajsetih letih gospodarskega razvoja v sklopu novega sistema promet neprimerno narasel. Postajno poslopje, skladišča, kurilnica itd. so ali ostali popolnoma neizpremenjeni ali pa so bili deležni le neznatnih krparij. Za vsakega tučja je to najvidnejše pri postajnem posloppju. Ima čakalnico tesno in pozimi nezakurjeno kot najneznatnejše podeželske postaje. V čakalnici il. razreda je urad. Pri tem dejstvu pa ima Sobota večji osebni promet kot ga imajo druga mesta z velikimi postajnimi posloppji ter je gotovo tik za osebnim prometom na največjih slovenskih postajah. Ta pomanjkljivost je nerodna posebno sedaj, ko je dobila Sobota nočne vlake. In spomladi ter jeseni, ko je postaja natrpana z delavci in njihovo prtljajo, ni tudi nobenega prostora, kamor bi se vsaj ob slabem vremenu mogli zateči. Enaka tesnoba tiči tudi tovorni promet.

Ko smo te dni brali o slavnostnem banketu ob priliki otvoritve gornjeradgonškega postajnega poslopja, smo si tudi v Soboti zaželeli že dolgo pričakovanega preseljenja prometnemu razvoju odgovarjajoče ureditve soboške postaje — pa bodisi že z banketom ali brez njega. Ra-

zumljivo je, da je bilo novo poslopje Gornji Radgoni potrebno, saj so se tudi tam prilike po vojni mnogo spremenile. Še veliko bolj so se pa v Soboti in Prekmurju. Zato je nujno, da se odgovorni pobrigajo tudi za rešitev tega vprašanja, ki poleg soboške osnovne šole še najbolj spominja na stare čase ter skupno z njo hoče dokazati, da se je tu velik razvoj in napredek v 20 letih svobode ustavil. Vprašanje soboške postaje je treba začeti reševati takoj ter na širši podlagi, upoštevajoč tudi nadaljnji razvoj prometa ter tudi nove železniške zveze, ki jih bo morala Sobota čimprej dobiti, da bo prekmursko gospodarsko življenje svojim naravnim tendencam odgovarjajoče zvezano s slovenskimi središči. Tu bo treba misliti predvsem na železniško zvezo Maribor—Sobota preko slovenjgoriških središč ter z lokalnim podaljškom z Dolnjo Lendavo. Biti mora tudi v skladu z regulacijskim načrtom razvijajoče se Sobote, da ne bo več ovira njeni razširitvi na vzhodno stran. Vsekakor pa se ne smejo zanemariti ugodne prilike za nakup

pri razširitvi potrebnih parcel, kot je bilo to pred leti, ko je madžarski privatni lastnik za bagatelo prodal močvirno grabo ob progi tik pri postaji drugemu privatniku, ne da bi pri tem kdo mislil na potrebe soboške postaje. Tako je ostala postaja še naprej v preozkem oklepu ter tik ob njej tudi graba z nezdravim močvirjem, ki verjetno tudi ni v hasek bližnji bolnišnici. Za časa PT so bile od raznih strani iznešene tudi zahteve po carinarnici prvega reda, ki naj jo dobi Sobota. Tudi to vprašanje je v najožji zvezi s temeljito preureditvijo postaje. Nujno pa se je treba čimprej odločiti za prostor bodoče soboške postaje ter potem po načrtu preurejevali, ne pa puščati v nemar priložnosti, kot je bila prej navedena.

Razvoj tovarnega ter posebno osebnega prometa, načrtna regulacija razvijajoče se Sobote, higienske prilike ter izvedba novih prometnih zvez v bodoče zahtevajo, da dobi Sobota čimprej novo in razširjeno postajno poslopje ter da se popolnoma preuredi vsa postaja.

Mestno gledališče v Celju

Celje, 15. septembra.

V letošnji gledališki sezoni bo v Celju gostovalo mariborsko Narodno gledališče. Uprizorjenih bo za abonente 10 predstav in sicer 6 dramskih, 2 operni in 2 operetni. Gostovanja bi se črpala iz mariborskega repertoarnega načrta in bi se predvidoma uprizorile sledeče drame: 1. Cankar-Skrbinšek »Hlapec Jernej«; 2. Gorki »Na dnu«; 3. Milne »Gospod Pim prihaja«; 4. Shaw »Licemerc«; 5. Schiller »Kovarstvo in ljubezen«; 6. Lope de Vega »Pametna norica«. Operi: »Prodana

nevesta« in »Ples v maskah«. Opereti: »Dijak prošjak« in »Cigan baron«.

Predstave se bodo vršile ob sredah, v izjemnih slučajih tudi ob petkih. Prva predstava bo v sredo, 11. oktobra.

Prijave za abonma sprejema od 18. septembra do 7. oktobra knjigarna Slomškove tiskovne zadruge poleg Marijine cerkve. Abonentom lanske sezone so rezervirani njihovi sedeži do 30. septembra. Abonma se lahko vplačuje tudi v šestih mesečnih obrokih. Prvi obrok je plačljiv pri vpisu.

o. Blagodejen dež je zadovoljil posestnike na Dravskem polju. Mnogo je koristil tudi cestam po Pragerskem, po katerih je veliko prahu.

Celje

c. Naročnike v Celju in okolici prosimo, da poravnajo zaostalo in tekočo naročnino, da se jim ne prekine dostava lista in da bo v veljavi zavarovalnina za slučaj smrtne nesreče.

c. Na meščanskih šolah v Celju se radi popravil šolskega poslopja prične pouk predvidoma šele 25. septembra.

c. Dijaki so se vrnili. Včeraj se je vrnilo dijaštvo s počitnic zopet v mesto. Ob 8. zjutraj je bila v Marijini cerkvi otvoritvena maša, po maši pa je bil dijaštvo na gimnaziji priobčen urnik. Tudi drž. dvorazredna trgovska šola v Celju je imela včeraj ob 8. v farni cerkvi otvoritveno mašo. Po vrnitvi mladine je postalo po naših ulicah zopet živahnejše. Redni pouk se je pričel danes.

c. Na gori Oljki nad Polzelo bo v nedeljo, 17. t. m., glavni cerkveni praznik. Cerkev, ki jo je pred leti močno poškodoval požar, je popolnoma dogotovljena in je zelo lepa. Za nedeljo je pričakovati na goro mnogo ljudstva.

c. Aretiran je bil po orožniku 33 letni pekovski pomočnik Alojz Gorenjak iz Nove vasi v celjski okolici, ker je iz avtomobila

inž. Grajna v Zavodni pred gostilno Confindenti ukradel kovčeg, v katerem je bilo vrednosti za 1320 din. Blago so našli še pri Gorenjaku. Izročili so aretiranca sodišču.

c. Požar. V Gornjih Impoljah pri Studencu nad Sevnico je te dni požar upepelil gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Kovača. Ogenj je nastal pod kozolcem in je takoj zajel skedenj, ki je bil napolnjen s senom. Poleg sena je zgorel tudi ves letošnji pridelek žita. Ogenj so zaneli otroci. Skoda je precejšnja in je le deloma krita z zavarovalnino.

c. Napad v prepiru. 32 letnega Stefana Plavčaka dninarja iz Rogatca je v prepiru v Lehnu napadel posestniški sin Franc Gobec in ga udaril s koso po glavi. Prizadjal mu je težke poškodbe. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c. Nesreča pri stiskanju sadja. 16 letnega hlapca Josipa Reparja na Ostrožnem, je pri stiskanju sadja zgrabila stiskalnica za levo roko in mu zmečkala prste. Spravili so ga v celjsko bolnišnico.

Ptuj

GLEDALIŠKA RAZSTAVA

Avantgardistični režiser Žižek Fr. je tudi v Ptuj kakor na MT otvoril gledališko razstavo. Sedaj je odprta ob popoldnevih v »Narodnem domu«. Preprosto in pregledno nam predstavlja enoletno avantgardistično gledališko delo v Ptuj. Iz vseh predstav so okusno aranžirane scenske slike najmočnejših prizorov. Za Ptujčane so te slike posebno domače in privlačne. Obiskovalci se ob prvem pogledu živo spomnijo pestrih prizorov, katerim je dal Žižek s svojo samoniklo režijo čudovito udarnost. Tako n. pr. najbolj vstopa v spomin »Lepa Vida«, ki je takrat občinstvo nekam globlje ganila. Dalje se obujajo prizori iz »Matiček se ženi«, iz »Detektiv Megla« vrteča se vrata, iz »Kdo je kriv« grozote vojne, tragika »Desetega brata« itd. Razstavljeni kurent pa poudarja, da leži Ptuj v lukarski deželi. Žižek sam prijazno tolmači vsaki dan obiskovalcem svojevrstno enoletno režijo. Vstopnine ni. Samo prostovoljni prispevki. Tudi v tem pogledu se očituje velika požrtvovalnost Žižka za gledališko stvar. Rec.

p. Hrbtenico si je zlomila. Irgl Ana 38 letna posestnica iz Trnovskega vrha pri Sv. Bolfenku je trgala slive. Pri tem je lestva z njo vred zdrsnila po upognjenem vejevju. Prepeljali so jo v bolnišnico.

p. Kino Ptuj predvaja v soboto in v nedeljo film »Naša mala ženica«.

p. 80 sliv za 1 dinar. Da se šibi vejevje pod težo sliv v ptujski okolici, se čuti tudi na prenapolnjenem trgu.

— Štorklja ti je prinesla majhno seširico. Ali bi jo rada videla?

— Ne, teta. Raje mi pokažite štorkljo...

Drobne novice iz Prlekije

sezonski delavci so vračajo. Te dni so se vrnili nekateri sezonski delavci, ki so šli na sezonsko delo v tujino. Po večini iz Prlekije jih je bilo mnogo. Pri povrnitvi, da so se razmere tam zelo izboljšale in so se raje odpravili na pot domov. Zasluzek baje ni bil takšen, kakršnega so jim prej obljubljali in se marsikdo vrača z golimi rokami domov, na domačo srudo, ki bo morala sedaj preko zime rediti svoje pobegle sinove.

Ali bo v Križevcih nova šola? Koncem lanskega šolskega leta je bila v Križevcih uradna komisija kraljevske banke uprave pod vodstvom banskega šolskega nadzornika g. Jegliča, da izbere stavbišče za novo šolo. Pomujene so bile tri parcele, katere si je komisija ogledala in napravila tozadevne zapisnike. Katero parcelo bo banska uprava določila za novo šolo, še ni znano. V Križevcih je nova šola nujno potrebna, ker sedanja nikakor ne odgovarja vsem potre-

bam in sploh je premajhna za 570 šolo obiskujočih otrok. Zadeva glede gradnje novega šolskega poslopja se vleče že dolgo vrsto let in se je; kakor nam zatrjujejo, preinakačila sedaj z mrtve točke. Občina ima v gradbenem fondu približno 230.000 din in namerava najeti večje, po možnosti brezobrestno posojilo. Upamo, da bodo vse formalnosti rešene tekom tega leta in da bodo spomladi pričeli z gradnjo.

Ne nasedajte raznim razburljivim vestem! Po Prlekiji raznašajo gotovi ljudje z namenom, da razburjajo preproste ljudi, razne razburljive vesti v zvezi z raznimi dogodki v Evropi. Vsled teh vesti so ljudje razburjeni in se jih polasča strah. Take ljudi je treba takoj naznaniti orožnikom, ki bodo potem ukrenili vse potrebno. Zavedajmo se, da smo nevtralni v raznih evropskih sporih in da smo varni, saj nas čuva naša hrabra vojska.

Važno opozorilo!

V časih, ko morajo uprave listov stroške za papir, tisk in drugo vnaprej ali pa sproti poravnati, je nemogoče, da bi zaostajali naročniki z naročnino za liste. Zato prosimo cenjene naročnike, ki plačujejo naročnino za »Večernik« po poštni položnici, da svojo dolžnost napram listu brez odloga izpolnijo ter nemudoma nakažejo zaostalo naročnino za nazaj in za tekoči mesec, da jim ne bo prekinjeno prejemanje lista.

UPRAVA »VEČERNIKA«

NOV BAN VARDARKE BANOVINE
Za bana vardarske banovine je bil kot naslednik po tragično umrlem banu Hajdaku Veljkoviču imenovan za bana Aleksander Andrejevič, sodnik kasacijskega sodišča v Beogradu.

o. Napredovanja v državni službi. Napredovali so v 4. — 1. višji veterinarski svetnik Peter Rihtarič v Šmarju pri Jelšah, višji vet. svet. dr. Filip Jedlička v Ptuj, višji vet. svet. Jakob Vizjak v Brežicah in višji vet. svetnik Anton Sok v Dolnji Lendavi.

o. Novo poštno poslopje bodo zgradili v Kranju, za kar bo prva licitacija 18. t. m. na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani.

o. Društvo Rdečega križa Pala-Selnica prireditelj bo v cerkvi služba božja za padle davne žrtve, nato pa v šolskih prostorih predavanje o društvu namenu v mirni in demija pomladkarjev Rdečega križa z deklaracijami, priložnimi nastopi in petjem slovenskih narodnih pesmi. Društvo bo tudi letos vodilo prepotrebno kuhinjo za šolsko mladino. Plemenito akcijo požrtvovalnih človekoljubov bo brez dvoma podprla vsa javnost.

o. Teden Rdečega križa bo letos ob 17. do 23. septembra. Posvečen bo propagandi ideje Rdečega križa, nabiranju novih članov in pripevkov. Na vožnji po železnici, z letali in ladnjami ter ostalimi javnimi prometnimi sredstvi se bo pobirala po 50 parska taksa na vsako vozovnico do 100 din. Poleg rednih poštinih pristojbin pa bo veljal v tem času še dodatek 0.50 din v korist Rdečega križa. Prav tako se bo pobirala v isti višini dodatna taksa na vstopnice za gledališče, kino in druga javna zabavišča.

o. Vpis na ekonomsko komercialno visoko šolo v Zagrebu bo za letošnji zimski semester od 25. t. m. do 5. oktobra. K vpisu mora prinesiti vsak kandidat krstni list, maturitetno spričevalo, navrstveno spričevalo, potrdilo davčne uprave in 4 fotografije. Podrobne informacije je dobiti v pisarni rektorata v Zagrebu.

Iz tujine v domače zavetje

DOMOV SE VRAČAJO ŠTEVILNI SEZONSKI DELAVCI IN NAŠI SLAVNI KROŠNJARJI

Zadnje tedne, odkar divja v nekaterih predelih Evrope nova vojna, se v čedalje večjem številu vračajo v domovino številni sezonski delavci. Kljub temu da bi mogli še ostati v tujini, ki potrebuje sedaj bolj kakor prej delovne sile, so se vendar odločili, da se rajši vrnejo domov v varno zatišje svojih skromnih kmetijskih in delavskih hiš. Dosedanje delo v tujini, ki je bilo izredno naporno, je postalo v vojnih okoliščinah tako težko, da sezonsko delavstvo ni moglo več vzdržati. Zaradi te prekinitve sezonega dela v tujini bo seveda letošnji zasluzek znatno manjši ter bo vladala v prekmurskih domačijah in še nekaterih drugih slovenskih pokrajinah še občutnejša beda, kakor druga leta. Kar je letos sezonsko delavstvo zasluzilo v tujini, je preko naše Narodne banke nakazalo svojem. Dan za dnem pa se vrstijo pritožbe, da ti zneski do danes še niso bili izplačani oziroma da se izplačujejo zelo neredno in v velikih časovnih presledkih. Tako je nešteto primerov, ko so se delavci in delavke že vrnili ter so že

nekaj tednov doma, nakazanega denarja pa še sedaj niso sprejeli. Nujno potrebno bi torej bilo, da Narodna banka poiliti s temi izplačili, saj je to edini kapital, od katerega živijo naši najsiromašnejši sloji in ki jim omogoča, da na najskromnejši način preživijo zimske mesece.

V trumah pa se vračajo v domovino tudi po vsem svetu znani in slavni krošnjari. Pravijo, da so nastale take razmere, da se ne izplača več pešati po svetu in čez ramo prenašati težke krošnje. Kakor sicer tako so ti utrjeni možje, ki so v življenju že vse preizkusili, zelo zgovorni in vedo povedati radovednemu marsikaj zanimivega in poučnega. Včasih celo več kakor vseznali časnikarji. Kaj bodo sedaj doma počeli, tega še ne vedo. Kajti tudi doma se krošnjarenje ne obnese več. Za enkrat se bodo skrili po Dalmaciji, Liki, Beli Krajini in drugod k sorodnikom v svoje skromne domačije, potem pa bodo s svojimi trdimi in vsega hudega navajenimi rokami spet poskusili srečo v življenju.

Maribor

Kaj bo z novo mariborsko bolnišnico?

Ali bo res zob časa razdejal ponosno stavbo prej predno bo služila svojemu namenu?

Kmalu bomo lahko zapisali, da čaka v surovem stanju dograjen paviljon mariborske bolnišnice. Že leta na svojo končno dograditev. Ali samo dejstvo dograditve bi še ne bilo tako porazno, kakor je ugotovitev, da je ne samo dograditev nove bolnišnice, ampak zazidava celotnega kompleksa, kakor ga predvideva novi načrt za mariborsko bolnišnico, nujno potrebna. Takoj v prvi vrsti je treba opozoriti na večje krajevene potrebe in na sedanje nemogoče administrativne prostore.

Že 1899. je bil napravljen načrt za novo administrativno poslopje (staro bi se podrla). Od takrat do danes pa se je administrativni personal potroil ter mora danes opravljal svoje delo še vedno v docela neprikladnih prostorih.

Število bolnikov izža prevrata pa se je po šestorilo — in to v istih objektih. Povprečni letni porast bolnikov znaša 10%. Leta 1918. je bilo sprejetih v mariborsko bolnišnico 3200 bolnikov, letos jih bo sprejetih okoli 17.000! Okrog 6000 bolnikov pa letno sploh ne dobi prostora v bolnišnici.

Z novim paviljonom bi se pridobilo 250 nujno potrebnih postelj. Vanj bi se preselila oddelki za spolne in kožne bolezni ter oddelki za nosne, očne in vratne bolezni. Z izselitvijo teh dveh oddelkov iz starega bolnišniškega poslopja bi se razbremenil kirurški oddelki, ki je stalno prenapolnjen, bi se lahko preuredil in moderniziral röntgenološki inštitut, ki je dobil že nove aparature, katere pa se je do danes samo zasilno namestilo, ter bi se razbremenil in razširil prav tako stalno prenapolnjen interni oddelki. V na novo dograjenem paviljonu pa bi se nato razširil tudi dermatološki oddelki.

Z dokončno dograditvijo novega paviljona bi se dobil tudi oddelki za živčne bolezni, kjer bi se lahko ozdravil v Mariboru marsikateri živčno razravan bolnik, ki ga mora danes zdravnik poslati v opazovalnico, ali pa blaznico. — Ne glede na vsa ta našeta dejstva pa je zgradba novega paviljona tudi v zvezi z administrativnim poslopijem, ki smo ga že omenili.

K dograditvi nove bolnišnice pa spada prav tako nujno dograditev celega kompleksa, kakor ga predvideva načrt, ki so ga prvotno nameravali izvesti do l. 1940, to je do prihodnjega leta! Po tem načrtu bi dobila vsa poslopja centralno kurjavo z daljnovodom, s čimer bi se ogrevanje objektov močno racionaliziralo.

Zastarela je tudi zgradba nove pralnice, ki danes nikakor več ne odgovarja zdravstvenim predpisom; največ ne zaradi infekcij itd. Prav tako nujno pa bi se morala povečati kuhinja, kar načrt tudi predvideva.

Na dograditev čaka prav tako nova porodnišnica, ki danes absolutno več ne zadošča; zaradi česar mora biti nameščen del bolnic v izolirnici. Rešiti pa bo treba tudi kaj kmalu vprašanje nastanitve tuberkuloznih bolnikov, ki se morajo zdraviti danes v mansardnih prostorih internega oddelka, kar zdaleka ne odgovarja higieni predpisom, ter močno ovira uspešno pobijanje tuberkuloze. Zato je nujno in še enkrat nujno potrebno, da se zgradi v bližini bolnišnice kot njen sestavni del še poseben paviljon za tuberkulozne, s čimer bi se razbremenila obstoječa zdravilišča in sanatoriji, ki so danes prenapolnjeni, in kjer sta oskrba in zdravljenje nesorazmerno dražja. K izvedbi tega načrta bi lahko mnogo pripomogla na eni strani Protituberkulozna liga, na drugi strani pa industrijski krogi, katerih delavstvo je prav zaradi tuberkuloze najbolj ogroženo. Mariborski industrijski krogi bi bili tudi za tako akcijo dovzetni.

Na splošno pa je treba še enkrat poudariti, da so razmere v sedanjih bolnišniških prostorih postale nevzdržne, saj je dotok bolnikov od dneva do dneva večji. Že sama povoljna industrializacija mesta Maribora, pa tudi sedanji obsejni položaj mesta zahtevata ter kričita po tem, da se dogradi mariborska bolnišnica kot samostojen zdravstveni center za severni del banovine, da ne bo treba našim

bolnikom iskati več pomoči drugod.

Novi paviljon je začela graditi sedanja uprava mariborske bolnišnice iz svojega gradbenega fonda, ter je dosedanja gradnja stala 3 in pol milijona dinarjev. Za dograditev paviljona, ki se nahaja v surovem stanju, pa bi bilo potrebno še nadaljnjih 5 milijonov dinarjev. Za izvedbo vseh načrtov, ki so predvideni pri zazidavi novega načrta mariborske bolnišnice — razen oddelka za tuberkulozne, pa bi bilo potrebno 18 do 19 milijonov dinarjev. Ko je bolnišniška uprava začela z gradnjo novega paviljona, je upala, da ga bo lahko s svojim denarjem tudi do-

gradila, kar se ji pa pozneje ni posrečilo. Svoj čas je bilo predvideno za dozidavo novih bolnišnic 28 milijonov posojila, ki bi se realiziralo pri SUZOR-u v dveh, treh transakcijah. Pri prvi transakciji sta bili predvideni mariborska bolnišnica in bolnišnica v Murski Soboti. Danes je vsa zadeva obšla na tem, da finančno ministrstvo še ni odobrilo sklepa banovine, da najame posojilo. Čim pa bo posojilo realizirano, se bo tudi začelo z delom nadaljevati. Upati je, in to bi bila ena izmed prvih zahtev severnega območja ozemlja, da nam nove razmere prinesejo popolno mariborsko bolnišnico.

Stroge kazni za navijalce cen

Prijavite takoj vsak slučaj povišanja cen!

Mestno poglavarstvo je prejelo v zadnjem času nekaj pritožb, da so nekateri trgovci in gostilničarji povišali cene živil in prehrane. Mestno poglavarstvo opozarja vse trgovce, obrtnike in gostilničarje na zakon in pravilo k za izvrševanje zakona o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije ter na posledice, ki prete vsem špekulantom s sodnim pregonom in z zaporno kaznijo 6 mesecev in globo 50.000 din ter zaplenbo vsega blaga. Zakon je veljaven za vse življenjske potrebščine, torej za vso človeško hrano (jed in pijačo) in tudi za vso živalsko hrano, nadalje za obleko, obutev, kurjavo, razsvetljavo, kmetijske priprave, kmetijsko orodje in sploh tudi za vse one predmete, ki se smatrajo po načinu življenja v kraju za predmete nujne potrebe, med katere se šteje tudi material za izdelavo in ureditev zgradb. Vsak prodajalec mora imeti naprodaj vse življenjske potrebščine, ki jih je nabavil za prodajo.

Uradno je ugotovljena zadostna količina vseh življenjskih potrebščin, povišanje cen pa je neutemeljeno. Mestno poglavarstvo opozarja trgovce in vse dru-

ge prodajalce, da se bo vršila najstrožja kontrola, konsumente pa vabi, naj ugotovljene primere takoj in brez odlašanja osebno javijo mestnemu tržnemu nadzorstvu oziroma najbližji policijski stražnici.

Stedite z vodo!

Mestno poglavarstvo sporoča vsem odjemalcem vode, da se od današnjega dne pa do preklica prepoveduje vsako na merno trošenje vode kot n. pr. škropljenje vrtov, trotoarjev, cest, prekomerno uporabo kopalic itd. Nadalje se ponovno poziva hišne posestnike, da dajo nemudoma popraviti vse iztoke, ki tečejo, predvsem pa izplakovalna stranišča, kjer gre dnevno, kot je ugotovljeno po statistiki mestnega vodovoda, preko 1.000.000 litrov vode v izgubo. Kdor se ne bi pokoril gornji prepovedi in pozivu, ga bo mestno poglavarstvo kaznovalo po čl. 90. zakona o mestnih občinah in čl. 63. pravilnika o mestnem vodovodu. Tozadevno kontrolo bodo vršili uslužbenci mestnega vodovoda.

Končno je dež vsem ustregel

Po večtedenskem lepem vremenu, ko je sonce popolnoma izsušilo zemljo in je pričela vladati na podeželju že občutna suša, je naposled le pričelo deževati. Po deželani so dež sprejeli z velikim zadovoljstvom, saj so morali pred tem z žalostnimi vtisi opazovati, kako zaradi suše odpada z drevja še nedozorelo sadje in kako po njivah venejo jesenske poljske kulture.

Razveselili pa so se dežja z naravnost

otroškim veseljem zlasti vsi Mariborčani, ki so tedne in tedne požirali oblake prahu, ki so bili v teh tednih še posebno gosti. Mestni očetje na magistratu pa so tudi lahko zadovoljni, ker jim je preljubo nebo prihranilo nekaj stroškov in jih rešilo večnega nerganja in zabavljanja ter protestov mariborskih meščanov, ki so že na tako visoki kulturni stopnji, da nikakor nečejo kot docela nehigienično poučiti ljudje utoniti v prahu.

Treba se bo navaditi na „zračne napade“

Včeraj popoldne je bil v Mariboru prvi zračni »napad«. Oznanila ga je plat zvona po cerkvah in pisk siren. Alarm je našel po mariborskih ulicah na stotine ljudi, ki so prav takrat hiteli iz pisarn in trgovin na domove.

Pri včerajšnjem alarmu za »zračni napad« so Mariborčani pokazali, da so še zelo nedisciplinirani. Premnogim se je zdelo, da se preveč posega v njihovo osebno svobodo, če morajo za nekaj minut v zaklonišča. Zato bo še treba več vaj, da se bo Mariborčan privajal na »zračne napade«. Res je, da tokrat ni bilo letal, niti »sovražnih letal« nad glavami Mariborčanov, vendar pa bi morali pa-santi, ki so bili na ulicah vzeti stvar vse-kakor resneje.

Na drugi strani pa je pokazala mariborska pasivna obramba dobro pripravljenost. Slabo pri včerajšnjem »zračnem napadu« je bilo tudi to, da alarma ni skoraj nihče vzel za alarm, ker je bil pre-tiho izveden.

V Mariboru je pričela poslovati tudi

Vsi ste enaki

Prepričana sem, da ti bo Karel všeč, je dejala zaljubljena hčerka svojemu očetu. Čudovit mož je!

— Ima tudi kaj denarja?

— Toda, oče — vi morate pa res vsi enaki, tako neznanosko radovedni. Prav isto je hotel izvedeti Karl o tebi.

NEVARNA RADA, LUDSTVO

Neverjetno je, česa vsega se domišljijo otroci v svoji veliki naivnosti, ko ne morejo presoditi odgovornosti za svojo nedovednost. Ob železniški progi pri Vuhredu se je gruča takih nepridipravov zahotelo pravilničnega prizora, kako latiti vlak. Nanosili so med tračnice in na tračnice večje kupe kamena, ki bi lahko postalo usodno. Srečen slučaj pa je, da je to otroško namero pravočasno opazil progovni čuvaj, ki je odstranil s tračnic kamenje.

POŽAR NA POHORJU

Med neurjem, ki je divjalo na Pohorju, je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika in industrijalca Viktorja Glazerja na Smolniku. Ogenj se je razširil tako bliskovito, da je bila vsaka pomoč zaman in je poslopje z vsemi pridelki gospodarskim orodjem vred zgorelo do tal. Škoda se ceni na okoli 80.000 din. Požrtvovalnim gasilcem je uspelo, da so ogenj omajili in preprečili, da se ni razširil še na stanovanjsko hišo in druge gospodarske poslopja.

OGENJ UPEPELIL KOVAČNICO

V Josipdolu v Ribnici je izbruhnil ogenj v kovačnici industrijalca inž. Milana Lenarčiča. Ogenj je v kratkem času uničil vso kovačnico ter docela uničil vse orodje, kakor kladiva, stroje in podobno. Ogenj je bilo tudi težko pogasiti, ker je ožen zajel tudi v bližini se nahajajoče skladišče suhih drv, katerih je bilo za 20.000 kub. metrov. Ogenj je uničil tudi vso kovaško nosesko orodje, ki je bilo shranjeno v bližini kovačnice. Inž. Lenarčič trpi do 80.000 din škode.

m. Rdeči križ na Pobrežju priredi v nedeljo, 17. t. m., ob 19. uri v Sokolski dvorani akademijo s sporedom: Deklamacije, petje mlad. zbora, igra Gospa Terenčije, nastopi tudi pevski zbor »Zarja«. Ker je Nastopi tudi pevski zbor »Zarja«. Ker je Nastopi tudi pevski zbor »Zarja«. Ker je

m. Da je razpisani gledališki abonenti. Zato se ponovno opozarja, da so dosedanjí sedeži lauskim abonentom na razpolago samo še do sobote, 16. t. m., novi abonenti pa se sprejemajo do sobote, 23. t. m. Repertoarni načrt in zelo ugodni pogoji so razvidni iz lepokov.

m. Znova karambol v Barvarski ulici. Včeraj smo poročali, da je opek prešel med Slovensko ulico ter Ulico 10. oktobra po Barvarski ulici docela neprikladen prometna vozila, v prvi vrsti za kolesarje. Na križišču Barvarske in Slovenske ulice sta včeraj znova zavozila drug v drugega dva kolesarja. K sreči pa ni bilo hujših poškodb, le eden izmed kolesarjev si je zvil kolo.

m. Krađevo kolesa, pa tudi gare niso varne. Izpred poslopja Narodne banke v Mariboru je bilo ukradeno kolo ključavničarskemu mojstru Antonu Skrinjarju iz Vrtnice ulice. Slaščičarju Ivanu Hrasnu v Cvetlični ulici pa je nekdo odpeljal 200 din vredne gare.

Kino

* Grajski kino. Danes biser filmske umetnosti »Pesem zlatega zapada«. Najslavnejša pevca sveta nastopata v tem filmu. Janet Mc. Donald, Edy Nelson.

* Kino Esplanade. Do vključno ponedeljka najboljši francoski film »Zloraba« Danielo Darrieux. Film nepozabne vsebine.

* Kino Union. Do vključno ponedeljka 1. del senzacijskega kriminalnega veselelca »Tajni agent«. Visoka napetost!

Radio

Sobota, 16. septembra
Ljubljana: 12. Plošča za ploščo pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes; 12.45 Poročila; 17. Otroška ura; 18.40 Pogovori s poslušalci; 20. O zunanjih politiki (g. dr. Alojz Kuhar); 22.15 Za vesel konec tedna; 23.15 Zagreb; 22.25 Bidrich Smetana (plošče); 17.15 Koncert RO. — Beograd: 13.10 Opoldanski koncert; 23.05 Zadnje vesti in plesna glasba na ploščah. — Solje: 7. Lahka glasba; 16.30 Popoldanski koncert, lahka in plesna glasba. — Lohengram: 21. Operni prenos iz Beograda »Lohengrin« od Wagnerja. — Radio Paris: 20.30 Mamez Clergue. — Praga: 20. Opera »Mamez Clergue«. — Rim: 21. Simfonijski koncert. — Bratislava: 20.15 Ciganski koncert. — Budapest: 21.10 Vokalni koncert. — Bukarest: 19.40 Romunske pesmi.

Govorice okoli »Pohorske železnice«

Malone vsakemu Mariborčanu se zdi toliko obetana »Pohorska železnica« kakor velik neboljen otrok, ki bi ga sicer vsi radi imeli. Zlasti se oni, ki imajo lene noge, ali jih na priliko žulijo čevlji, ali pa nekateri deli telesa močno ovirajo pri peš hoji, pa vendarle vsi skupaj iskreno ljubijo naše zeleno Pohorje.

Pohorska železnica je čudovito zamotan problem, ki se v mariborski javnosti od časa do časa znova pojavlja. Kolikokrat so že napovedali javni glasovi njen žalostni konec, pa je vendarle vedno oži-

vela. Te dni zopet intenzivno razširjajo vesti, da je »Pohorska železnica« znova pred likvidacijo. Glasovi se bodo dobili za porazgubili, od odbora pa smo dobili za gotovilo, da nikakor ne misli likvidirati, ampak bo kljub izredno neugodnim raz-som vodil svojo akcijo naprej. Danes ne, toda v doglednem času pa vendarle lahko upamo, da se bomo udobno kar z Glavnege trga pripeljali v vrhove Pohorja.

Kultura

Ali civilizacija lahko propade?

Zadnjih letih smo slišali z najrazličnejših strani, posebno tudi iz nemške, da bo pomenila nova evropska ali svetovna vojna propast civilizacije. O tem so bili napisani premnogi članki, in lepo je tudi število brošur in knjig, ki se ukvarjajo s tem problemom. Kakor mnogo najrazličnejših ostrašujočih trditev, je široka javnost sprejela tudi to mnenje, da civilizacija nekritično. Večina je verjela, da bi nova vojna res lahko uničila našo civilizacijo in kulturo. Vendar spada tudi to v vrsto namernih strašitev, kakor n. pr. bajka o vse uničujočih možnostih plinske vojne itd.

Proti tej namerni in nekritični trditvi so se dvignili že mnogi ugledni kulturni delavci in prav nedavno sem prečital to prepričevalno razpravo angleškega filozofa J. B. Priestleya. Priestley pravi, da je popolnoma izključeno, da bi vojna mogla docela uničiti Nemčijo, Italijo, Francijo in Veliko Britanijo. Toda tudi ako bi se to res zgodilo, zaradi tega civilizacija in kultura še zdavnaj ne bi propadli. Poleg Nemcev, Italijanov, Angležev in Francozov je v Evropi še cela vrsta narodov, ki so prav tako civilizirani in kulturni, kakor oni, a nič manj jih tudi ni izven Evrope. Vsi narodi, ki se trudijo, da se dvignejo iz prejšnje civilizatorne in kulturne zaostalosti, so tudi že sami po sebi tvorci nove civilizacije in kulture. Zato bi mogli civilizacija in kultura propasti dandanes samo, ako bi propadli vsi narodi, kar je pa je manj mogoče, kakor propast največjih štirih velikih evropskih kulturnih narodov.

Ta trditev je popolnoma resnična. Danes je izven Evrope civilizacija in kultura v enakem, morda celo še veliko večjem razmahu. Pogledimo le v Ameriko, v Avstralijo, pa tudi Azijo in Afriko! Povsod nahajamo univerze, akademije, knjižnice, muzeje, gledališča itd. Na samem nam tako tujem Kitajskem delujejo znanstveni in kulturni centri kljub vojni z Japonci nemoteno dalje. V ogromni sovjetski Rusiji deluje na stotine visokih in drugih šol na čisto znanstveni podlagi; delujejo knjižnice, gledališča, predavnišnice in prosveta se širi celo v prejšnji zapuščenih deželah ogromne notranjosti. V zadnjih 20 letih je bilo prodanih v sovjetski Rusiji 35 milijonov izvodov del Maksima Gorkoga. Njegov roman »Mat« je bil v prvi nakladi tiskan v 1.500.000 izvodih. Da, celo dela mladih pesnikov doživljajo tam nakladi po 100 in več tisoč. Antologija moderne slovenske socialne lirike v ruskem prevodu je izšla v 50.000 izvodih, pa je bila v nekaj dneh razprodana. Gledališč je v Rusiji okoli 800 in višina njihove umetnosti je znana. Na teh odrih se igrajo dela v 55 jezicah. Tam izhajajo okoli 8500 dnevnikov in drugih podobnih listov ter nad 1800 revij itd. v skupni nakladi 250 milijonov. To se dogaja v svetu, ki je veljal za naj-

zaostalejši del Evrope.

V Zedinjenih državah Severne Amerike, ki so tudi veljale za nekulturne, katerim se je očitala največja površnost in le naklonjenost za plažo, vstajajo v zadnjih letih velike in resnične umetniške vrednote na področju književnosti, likovne umetnosti, glasbe, gledališča itd. Prav tako se razvija umetnost, kultura in civilizacija latinskih držav Srednje in Južne Amerike. V prostrani Indiji žive dandanes odlični pesniki in pisatelji, katerih dela se prevajajo na vse kulturne jezike. Nekaj prevodov imamo celo Slovenci. Tam deluje in vzgaja izobraženi naraščaj velika vrsta odličnih univerz. Celó po otočju, raztresenem po Oceanih, kakor n. pr. na Madagaskarju, Havajih, Filipinih itd. so se razvila odlična kulturna središča. Vsega tega naenkrat ne more uničiti nobena vojna, pa naj bi bila še tako vsestranska in še tako grozotna. Civilizacija in kultura ne moreta več propasti. Vse govoričenje o tem je prazna marnja. Propade lahko le kje kaka režimska kultura.

RAZSTAVA GECANA IN ŠIMUNOVIČA

V Zagrebu sta pripravila kolektivno razstavo hrvatska akademska slikarja Vilko Gecan in Frane Šimunović. Oba umetnika sta znana in priznana po vsej Jugoslaviji, pa tudi izven nje. Zanimiva je njuna življenjska pot, zlasti življenje Vilka Gecana je skoraj pustolovski roman.

Njegov oče je bil šumar, a nemirna kri ga je gnala, da je odpotoval v Avstralijo ter vzel s seboj tudi svojega, tedaj še malega sina. Tam je zašel med iskalce zlata, a je po neuspehu odpotoval v Azijo, od koder se je končno vrnil na Hrvaško. Mali Vilko je pričel hoditi v angleške šole v Avstraliji in na Cejlonu, kjer je celo pozabil svojo materinščino. Po vrnitvi v domovino je studiral dalje in se napotil po srednji šoli na slikarsko akademijo v Monakovo. Za časa svetovne vojne je moral k vojakom in na fronto, kjer je pobegnil in stopil v jugoslovansko legijo, se bojeval na solunski fronti in šele po zlomu centralni sil spet dosegel domovino. Kmalu je pa odšel v Ameriko, kjer je delal najprej kot navaden delavec, nato slikal cerkve in končno postal upoštevan slikar. A tudi tam ni vzdržal. Odpotoval je v Pariz, se znova vrnil v Ameriko in končno prišel za stalno v Zagreb, kjer dela in razstavlja prav sedaj svoja najnovejša platna, katera je prinesel s počitnic po Gorskem Kotaru, Dalmaciji in Bosni.

k. Mira Bašić v Ljubljani. Preteklo soboto je gostovala v Ljubljani v vlogi Leonore v Verdijevi operi »Trubadur« mlada zagrebška operna pevka Mira Bašić. V Ljubljani so jo sprejeli simpatično.

Sport

Prvo kolo pokalnega prvenstva LNP-a

NEDELJSKI NASPROTNIKI SO ŽELEZNIČAR - SLAVIJA TER MARIBOR - RAPID
ZACETEK OB 14.40 NA STADIONU

Ljubljanska nogometna podzveza je določila nedeljo, 17. t. m., za začetek letošnjega pokalnega prvenstva LNP-a, v katerem sodelujejo obvezno vsi prvorazredni klubi. Prva kola se bodo načeloma odigravala med lokalnimi nasprotniki, odnosno med klubi istih okrožij, da se s tem zmanjšajo stroški tekmovalja.

V mestu Mariboru bosta letos tekmovala ista para nasprotnikov kakor lani. Ob 14.30 bosta nastopila Železničar in Slavija, v drugi tekmi Maribor in Rapid. Lani je Železničar premagal Slavijo s 7:0, dočim je Maribor po težki borbi dosegel tesno zmago 2:1. Ker lani Slavija ni nastopila kompletna, poleg tega je bila tekma odigrana pred začetkom pomladanskega prvenstva, je bil tak rezultat mogoč, letos bo gotovo tudi Slavija nudila Železničarju mnogo več odpora. O

glavni tekmi Maribor - Rapid je treba reči, da bo kakor vsa srečanja med lokalnimi rivali, gotovo nudila zanimiv in oster boj za obstanek v pokalni konkurenci.

Mura, ki je lani presenetila z zmago nad ČSK v razmerju 4:2, je v prvem kolu prosta. V Čakovcu je na sporedu ČSK - Gradjanski. Pri narodih s starejšo sportno tradicijo so pokalna tekmovanja kmalu zanimivejša kakor prvenstvo na točke, ker se odvijajo mnogo hitreje ter tudi ne dovoljujejo nikakega podcenjevanja, kajti vsaka izguba se maščuje z izpadom iz tekmovanja. Pričakovati je, da bo sčas. tudi pri nas postalo pokalno tekmovanje ravno tako popularno kakor je prvenstvo, zlasti ako ga bodo napravili zanimivejšega prireditelji na podlagi izkušenj, ki si jih bodo sčasoma nabrali.

Slavija (V) bo nasprotnik ISSK Maribora

Premagala je SK Krapino v Krapini s 4:1. Varaždinska Slavija je v tretjem kolu drž. teniškega prvenstva igrala v Krapini proti SK Krapini, ki se je za to kolo plasiral brez borbe, kajti Ljubljana mu je odstopila zmago. Čeprav je Slavija nastopila brez J. Takača in Kopreka, je vendar sigurno zmagala s 4:1.

Tehnični rezultati so sledeči: Mohr (S) - Pažur (K) 6:1, 6:0, P. Briksi (S) - Mikulec (K) 7:5, 6:2, Soukal (S) - Z. Široki (K) 4:6, 8:6, 4:6, Briksi N. (S) - M. Široki (K) 7:5, 6:2, P. Briksi - Mohr (S) : Mikulec - Bočić (K) 6:0, 6:1.

S to zmago se je varaždinska Slavija kvalificirala za naslednje kolo v katerem bo igrala proti ISSK Mariboru.

VAZEN SKLEP LNP-A

Upravni odbor LNP-a je sklenil, da se do nadaljnjega sistira izvajanje § 8 pravilnika prv. tekem podmladka v toliko, da se do nadaljnjega ne bo izvajala določba, da izgubi junior, ki je trikrat nastopil v prvenstveni tekmi prvega moštva, pravico igranja v podmladku. Ta sklep ima veljavnost do preklica.

ZAVRNJEN PROTEST

Poslovni odbor LNP-a je zavrnil protest SK Železničarja proti verifikaciji prv. juniorske tekme Maribor - Železničar, ker je ugotovil, da so igralci, ki jih klub v protestu navaja, za ISSK Maribor pravilno verificirani.

ITALIJANSKO PRVENSTVO SE BO NADALJEVALO

Italijansko nogometno prvenstvo je bilo nedavno radi mednarodnih dogodkov prekinjeno, s prihodnjo nedeljo pa se bo nadaljevalo v polnem obsegu.

Važno opozorilo!

Vsakega 14. v mesecu začasno ugasne pravica do nezgodnega zavarovanja za 10.000 din tistim starim naročnikom, ki še niso poravnali naročnine do konca tekočega meseca. Čim prejme uprava »Večernika« od njih zaostalo naročnino, stopi njihovo zavarovanje zopet v veljavo. Poravnajte zato naročnino takoj! V Vašem interesu ne odlašajte niti dneva več!

UPRAVA »VEČERNIKA«.

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

16

Kar je Magnusu zaprlo sapo, je bilo to, da je stala pred njim dama, ki je po vsem na sebi spadala v drug svet kakor on, v katerem je živel.

»Vesel sem, da te zopet vidim,« pravi Gunnarsson. »Slišal sem že, da ti gre dobro. Tu je Švala, ki bi te tudi rada pozdravila.«

Stopil je v stran, in Švala je smehljalje se ponudila Magnusu roko.

»Prinesel si nam lepo vreme,« Magnusova plašnost se je s stiskom roke razpršila, toda potrtost ni hotela iziniti.

»Tja,« je znil. »Kako pa postrvi lov? Še vedno dober?« Privedel sem s seboj priateljca. Erik Ericsson, sin Helgija Ericssona iz Reykjavika.

Predstavil ga je stricu in Švali. In začel so kramljati. Gunnarsson je že vse vedel, kaj in kako je z njima, kaj in včeraj je dobrih deset minut govoril z njima. Zato je še posebno prijazno pozdravil Ericssona.

Švalo je v prvem trenutku pritegnila telesna lepota velikega moža, potem pa jo je obšel občutek, ki ga doslej še nikdar ni čutila — čustvo nejasnega nasprotništva.

Modre oči, ki so srečale njene, ji niso povedale ničesar in je niso prijazno pozdravile. Če bi srečala povodnega moža, bi čutila do njega enaka čustva. Kajti povodni mož nima duše.

Ko so stopili v čoln, je Magnus opazil, da imajo Švalme kretanje še vedno nekdanjo lahkotnost. Krščena je bila za Gudrun; Švala je bil samo pridevek. Njena mati, Danka iz Kopenhagna, ji je dala to ime; med vsemi ptičjiimi in cvetličnimi imeni ni mogla najti primernejšega.

Šli so spet po edini cesti vasi z ribiškimi hišami in prodajalnami, v katerih je mogoče vse kupiti.

Magnus se je pozdravil z Björnorn Simonarssonom, prodajalcem, nato je padel v naročje peka Janssona. Poleg Janssonove pekarne je stala gostilna. Tu sta se Magnus in Ericsson ustavila.

»Ker že hočeta stanovati v gostilni,« pravi Stefan Gunnarsson, »vaju tu zapuščava. Vsekakor pa morata jutri k nam na večerjo. Ob sedmih.«

Potem je s Švalo odšel.

Gostilna je obstajala iz kuhinje, gostilniškega prostora in šestih, osmih spalnic z dvema posteljama, druga vrh druge, kakor na parniku. Sobe so bile brezhibno čiste in hrana za kraj odlična.

Ko sta poobedovala, se je Magnus, ki od odhoda Švale in njenega očeta ni bil spregovoril besedice, obrnil k Ericssonu.

»No, kako se ti zdi?«

»Kdo?«

»Švala.«

Ericsson, ki si je rezal žvečilni tobak, je trenutek preudarjal. Potem je dejal:

»Zakaj je nisi vprašal?«

»Kaj pa naj bi jo bil vprašal?«

»O njenem zaročencu. Jaz na tvojem mestu bi že vse vedel o njem — ti pa še niti ne veš, kdaj se poroči. Mogoče sta že davno poročena!«

»Nista še,« pravi Magnus prepričevalno. Potem je razburjen nadaljeval:

»Ali ne vidiš, da me je prerasla? Čisto spremenjena je, visoko je nad menoj. Ali ne vidiš, da je postala cela dama?«

Ericsson se je smejal.

»Ne bo tako,« pravi. »Na vsem svetu so samo ženske — in te so vse enake.«

Njegov glas je bil trd, kakor da bi govoril o bitjih, ki jih do dna pozna in do dna sovraži. Nič čudno ni bilo, če je Švala pri pozdravu začutila njegov hlad. In ona je sovraštvo v njem še bolj okrepila: bila je žena, ki je zmagoslavila v mladosti, lepoti in čaravnosti.

Pogledal je Magnusa. Magnus je bil v vsem svojem dejanju in nehanju »ribič«. Švala je izvirala iz istega rodu, toda bila je primer, kako se zna žena povzdigniti v socialnem življenju do višine, ki ostane možu nedosegljiva. S pomočjo reykjaviske šivilje, modnimi časopisi iz Kopenhagna in z lastnim okusom bi se Švala lahko kretala v vsaki družbi. Mogoče bi vplivala nekoliko tuje, toda uveljavila bi se povsod. Da bi pa postal Magnus družaben, bi ga bilo treba najprej sleči iz njegove kože — pa še to bi mu nič ne koristilo.

Ericsson je čutil prepad, ki je zijal med njima. In zanimalo ga je, da bi Magnusa vzpodbudil. Zakaj k vragu bi prezirala preprostega moža? — Mož, ki je njene krvi, njenega stanu?

(Dahle jutri.)

Zanimivosti

Vas pravih afriških črncev v Črni gori

Jugoslovanski črnci v vasi v peščeni puštinji ob albanski meji

Od Ulcinja v smeri proti albanski meji se širi ozek pas ozemlja, ki je kot peščena puščina nenavadno podoben Afriki. Da je pa tu Afrika res popolna, stoji sredi puščave še vas, v kateri žive pravi afriški črnci. O obisku pri teh jugoslovanskih črnkih je objavil F. M. Puiš te dni v zagrebških »Novostih« zanimivo reportažo s slikami črncev in črnske hiše, ki se ne razlikuje dosti od domovanih divjakov na črnem kontinentu.

ČRNO POKOLENJE NEKDANJIH TURŠKIH SUŽNJEV

Kako so prišli ti črnci v Črno goro? Pripeljali so jih nekoč turški mogočniki, ki so vladali v Ulcinju in Baru v svojih utrjenih gradovih, kot sužnje. Služili so jim pri domačih opravilih kot sluga itd. Ko so pozneje Črnogorci turške trdnjave ob Jadranu zavzeli in razrušili, so afriški črnci pobegnili v omenjeno puščino, kjer so se naselili in si ustanovili lastno vas.

NOVE GENERACIJE SO POZABILE NA SVOJO DOMOVINO

Rodile so se nove generacije, ki so kmalu pozabile na svojo afriško domovino in celo na Turke. Potomci tistih beguncev, ki žive sedaj v črnogorski črni vasi, ne vejo nič več, od kod so

njihovi predniki prišli in tudi na svoj jezik so pozabili. Sedaj govore z arnaviščno pomešano srbščino. Razrastli so se na deset številnih družin, od katerih živi vsaka v skupini svojih koč, obdanih okoli in okoli s pletenimi ograjami.

ŽENSKA DOMA, MOŽJE PO SVETU

Ženske obdelujejo svoje skromne puštinjske vrtove in njivice, rede prašiče in skrbе za dom, moški pa delajo večinoma na posestvih bogatih Ulcinjcev, še več pa jih je razkropljenih po jugoslovanskih mestih, v Dubrovniku, Splitu, Beogradu itd., kjer si služijo kruh in se le večasih vračajo k svojim družinam v puštinjski črnski vasi pri Ulcinju.

LOČENI OD VSEGA SVETA

Sicer pa žive v svojem selišču popolnoma ločeni od Črnogorcev, s katerimi se ne mešajo. Še nikoli se ni noben črnc poročil s kako belo žensko, ali pa kaka črnka z belcem. Otroci hodijo tudi v šolo v bližnjo vas, so deležni vseh državljanskih pravic in dolžnosti ter služijo v vojski, kjer so navadno bobnarji. Črnogorci jim pravijo »Arapik«, t. j. Arabci, čeprav nimajo s tem svetlopoltim afriškim in azijskim ljudstvom nikakega opravka.

Zanimivo je, da v širši jugoslovanski javnosti vse doslej ni bilo nič znano o teh naših črnih Črnogorcih, o tej menda pač edini vasi afriških črncev v Evropi. Ulcinj bi lahko napravil iz tega tujsko-prometno atrakcijo.

Razgovor na promenadi

Dve mestni »frajlici« se prav zanosno razgovarjata na mariborski promenadi.

— Mama in papa se že teden dni doma prepirata zavoljo letošnjega letovišča.

— Toda, rekla si mi, da sploh ne grešta na letovišče.

— Seveda sem ti rekla, toda mama in papa se ne moreta sporazumeti, kaj naj rečeta prijateljem in znanecem. Mama vztraja pri tem, da ljudem povemo, da smo bili na Lidu pri Benetkah. Dočim vztraja papa pri Dalmaciji.

Poslušen pacient

Zdravnik svojemu pacientu-pismonoši:

— Vsak dan se morate sprehajati najmanj tri ure.

Pismonoša: Ali pred ali po raznašanju pošte!

TEŽKA USODA NEOŽENJENCEV V BOLGARIJI

V Bolgariji bijejo hud boj proti zakramenim samcem. Plaševati morajo 25 do 30% večje davke kakor oženjeni. Ako se do 25 let ne poroče, ne morejo več ostati v državni ali samoupravni službi, odnosno niso vanjo sprejeti. Ako umro, pripade vse njihovo premoženje državi in ga ne morejo v nobenem primeru komur zapustiti.

VRTOGLAVA NAGLICA

Metulji so znani hitri letalci, ki z neverjetno naglico režejo zračne plasti. Njih brzina naravnost preseneča, ko pomislimo, da v najkrajšem času obletijo neštete cvetove, kjer iz čašic izsesajo medene sokove. Nekatere vrste metuljev se posebno odlikujejo z naglico, saj v eni sami minuti obletijo 194 cvetov in jih odrešijo sladkega bremena.

MORALNE OSNOVE AVSTRALSKIH DOMAČINOV

Avstralski domačini, ki v nekaterih pokrajinah živijo še precej primitivno, imajo čudne moralne navade, ki pa niso povsem nelogične. Kadar sedi družina na priliki pri večerji ali pri kosilu, ne morejo samo meso od samca, žena pa samo mico. Najbolje se še godi otrokom, ki jedo samo meso od mladih živali. Edino jemo v tem smislu tvori meso neke vrste polgan, ki ga lahko uživajo vsi spoli v poljnih količinah.

Spretni lovci strupenih kač

KAČJI CESAR MARATOVIĆ PRAVI, DA SO KAČE ZELO PAMETNE IN OBENEM ZVIZIVALI

V nekaterih vaseh po Bosni in Hercegovini se mnogi kmetje pečajo z lovljenjem strupenih gadov, ki jih kupuje zagrebški higienski zavod za izdelavo seruma proti kačjemu piku. Ta nekoliko neprijetni posel je postal tudi rentabilna panoga za izvoz v tujino.

Najbolj znamenit lovec na gade je Dušan Maratović, ki je v svojem življenju ujel v precep že več tisoč gadov. Pogumni možakar si je zaradi izredne hrabrosti pridobil ime »kačjega cesarja«. Poslednji čas pa mu je začel zelo resno konkurirati neki Kamil Batlak iz Blagaja pri Mostarju. Dočim Maratović opravlja lov na kače kot dobičkanosen posel,

se Batlak izdaja za nekakšnega kačjega čarodeja. V razgovoru z novinarji je Maratović pripovedoval na zelo preprost in originalen način marsikaj zanimivega iz kačjega carstva. Kolikor je on doslej spoznal gade, lahko z vsoto gotovostjo pove, da so gadi silno okretne in pametne živali, obenem pa zvičajni kakor ženske. Njegov konkurent Batlak pa ne jemlje kačjega lova za dobičkanosen posel, marveč uganja z naloženimi kačami razne umetnije. Stanuje s kačami v isti sobi, obeša si jih okoli vratu ter si jih daje za srajco. Višek njegovega družabnega življenja s kačami pa je v tem, da z njimi spi v isti postelji.

Recepti debelim ljudem v tolažbo

NIKA SE NE ODRECHTE JEDAČI, TODA NIKAR POTEM NE »GLEJTE V ZRAK«

Tudi kadar ležimo ves dan in »gledamo v zrak«, opravi naše telo veliko delo. S silo, ki jo porabimo, da živimo, bi lahko dvignili 70 ton v višino enega metra. Telo porabi 2500 kalorij brez ozira na to, ali sedimo, hodimo, oziroma delamo 8 ur na dan v pisarni. To velja za povprečnega človeka, ki opravlja kak povprečen posel. Ako pojé na dan čez potrebo kos masla, bo v dvajsetih letih težji za 80 kg. Jeste zato lahko kar hočete, ako pa hočete sežgati nadpotrebne

kalorije, storite to lahko na ta način: Ako pojedete eno pomarančo več kakor je treba, morate celo uro pomivati posodo. Ako pojedete kos kruha z maslom, se morate peljati pol ure s kolesom po ravnem. Ako pojedete svinjski kotlet več, morate prehoditi pot 4 km na uro. Za škodljivo čaja z dvema kockama sladkorja je treba mesiti testo eno uro in četrt. Po veliki porciji sladoleda lahko žagate vsaj 25 minut drva.

„Sedov“ bo že tretjič prezimil

Pred dvema letoma na znanstveno potovanje po Severnem ledenem morju odposlani ruski ledolomilec »Sedov« se je odločil, da bo preživel tudi letošnjo tretjo zimo za polarnim krogom. Glavna naloga, ki so si jo znanstveniki »Sedova« nadelali, je preiskati do konca vse možnosti direktnega ladijskega prometa vzdolž severne sibirske obale od Vladivostoka do Murmanska. To nalogo nadaljujejo sedaj že v tretje leto z nenavadnim junaštvom in vztrajnostjo.

Ledolomilec »Sedov« je imel prvotno na krovu 207 mož posadke in učenjakov. Lansko pomlad je pričelo ljudem primanjkovati hrane in parnik je bil še meseca junija zajet v polarnem ledu. Tedaj je bila odposlana na pomoč posebna reševalna odprava, ki je svoje delo v celoti opravila in spravila na varno 184 mož posadke. Ostalo je tam le še 23 mož posadke in raziskovalcev. Glavno vprašanje obstoja teh ljudi je tvorila prehrana, ki jo je bilo treba obnoviti. To so izvršili letala. Do »Sedova« je skušal priti tudi ledolomilec »Josef Stalin«. Približal se mu je na 80 kilometrov, dalje pa ni šlo, ker je morje pričelo nenadoma znova silno zmrzovati.

Sedaj grade Rusi novega ledolomilca, ki bo dobil ime po predsedniku ljudskih komisarijev in komisariju za zunanje zadeve Molotovu. Parnik bo že v nekaj mesecih popolnoma dogotovljen. Tedaj se bo odpravil na pot k svojemu tovarišu »Sedovu«, da mu z združenimi močmi pomaga iz ledenega oklepa. Tako se bo ledolomilec vrnil v domovino šele po treh letih. Posadka na »Sedovu« je sedaj zadostno preskrbljena z živim in je brezžično stalno v kontaktu z rusko celino.

MODERNA CESTA SKOZI PUŠČAVO

Kakor poročajo rimski listi, je bila cesta skozi Dankalsko puščavo, ki je 861 km dolga in veže zdaj Addis Abebo s pristaniščem Asab ob Rdečem morju, že julija meseca dograjena. Od tega časa je vozilo po tej cesti dnevno že nad sto tovornih in osebnih avtomobilov, s čimer so se prevozni stroški do Addis Abebe zmanjšali za polovico. Tudi ni Italija zdaj več navezana na luko Džibuti in njeno drago železnico.

Kdor odkrito govori, mora računati z zavratnimi poslušalci.

MALI OGLASI

GENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglas je din 8.—. Družbe, preklici, donosovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvonolno. Oglasni davki se enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu. Oziroma se vpsolati v listu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vsa pismena odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

NOGAVICE — PLETENINE

volno za strojna in ročna dela, konjske koce, posteljne odeje, platno - perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in pestilnici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

ŠOLSKA TORBICE

aktovke, nahrbtniki, velika izbira pri M. Šterbal, Meljska 2 — Trg svobode 6. 8781—1

Prodaj

JABOLKA

po 1 din kg od 5 kg navzgor. Kopitarjeva 12. 8717—4

POZOR!

Proda se veriga 25,5 m dolga z 1,5 cm debelimi sklepi. Nerabljen. Koban Otmar. Rače-Fram. 8755—4

PRODAM PEČ

za sobo in dvokolo. Meljska c. 9-II. 8772—4

ENO MOŠKO IN ŽENSKO KOLO

na prodaj. Vpraša se v trgovini, Tržaška c. 5, Pobrežje. 8774—4

Dobro ohranjena KOPALNA KAD za kuriti na prodaj. Vraščati pošta Limbuš. 8775—4

Stanovanje

Odda se v novi zgradbi 1- IN 3-SOBNO STANOVANJE

s kopalnico. Težno. Ptujška c. 33, pri kolodvoru. 8770—5

STANOVANJE

se odda mirni stranki s 1. oktobrom. Studenci, Bolfenkova ul. 13. 8776—5

SOBO S ŠTEDILNIKOM

oddam. Studenci, Ciril-Metodova 17. 8778—5

SOBO S ŠTEDILNIKOM

se odda s 1. oktobrom. Taborska 22. 8782—5

Sobo odda

PRAZNO SOBO oddam. Težno, Prešernova ul. 5. 8771—7

Strogo separirana in opremljena

SOBA

se odda. Zrinjskega trg 5. — Poizvedbe pri hišnici. 8766—7

Svetla

OPREMLJENA SOBA

se odda najraje gospodični. — Trubarjeva 4, pritl. desno. 8768—7

Sprejmeta se

DVA GOSPODA

na stanovanje. Aleksandrova c. 83-I. 8773—7

ALI DIJAKINJI

se odda najraje gospodični. — oddam. Koseskega ul. 39. 8779—7

Sobo išče

IŠČEM SOBO

za dve osebi v bližini Glavnega trga. Ponudbe pod »Točen« na upravo. 8783—8

Službo dobi

IZVEŽBANO LIKARICO sprejemem za 2—3 dni. — Furlan, Vrazova 2-II. 8768—7

Službo išče

PISARNIŠKO SLUŽBO išče začasno začetnik, voljen ne prost. Ponudbe pod »Stalno« na upravo. 8767—10

POSTREŽNICA

išče zaposlitev. Naslov: Belka Vudler, Maribor, Krčevina Praprotnikova ul. 23. 8780—10

KUHARICA

ki opravlja tudi ostala hišna dela, srednjih let, z dolgoletno mi spričevali se išče za stalno trgovsko hišo. Dobra stalna služba. Ponudbe poslati na upravo pod »Stalno« na upravo. 8777—10

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj

v uprav »Večernika«

Najboljše
kosovno
apno

Apnenice Ant. Birolla, Kresnice
pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana,
Dalmatinova ulica 10